

E. O.

Piąty tom "Organonu"

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/4, 843

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z CZASOPISM KRAJOWYCH

PIĄTY TOM „ORGANONU”

Nowy tom „Organonu”, który ukazał się w sierpniu 1968 r. — a więc tuż przed XII Międzynarodowym Kongresem Historii Nauki w Paryżu — można by nazwać radziecko-polskim. Na 18 bowiem zamieszczonych tu artykułów 7 napisali autorzy radzieccy a 6 — polscy, na autorów zaś pochodzących z Włoch, obu państw niemieckich i Indii przypada łącznie zaledwie 5 prac. Pod względem językowym natomiast coraz bardziej przeważa w „Organonie” angielski. W tomie 5 w języku tym opublikowano 12 artykułów, we francuskim — 5, a w rosyjskim — zaledwie jeden, podczas gdy w tomie 3 artykuły angielskie stanowiły połowę, a w tomie 4 — 55%¹.

Tom piąty dzieli się na 4 działy. Pierwszy nosi tytuł *Twórczość naukowa; nauka a logika*, drugi obejmuje zagadnienia ogólne, trzeci — prace poświęcone 250 rocznicy śmierci Leibniza², czwarty zaś — to *Miscellanea*.

Otwiera numer obszerny artykuł W. Szafera *Twórczość w życiu uczonego: próba analizy naukoznawczej*³, oparty na analizie życiorysów 70 wybitnych botaników działających w ciągu ostatnich stu lat w 18 krajach. Trzy dalsze rozprawy, napisane przez autorów radzieckich, poświęcone są logicznym zagadnieniom nauki; są to: N. I. Rodnego *Logika a historia nauki*, B. Griażnowa *O logicznej analizie pojęcia „przedmiot badań naukowych”* i M. G. Jaroszewskiego *O konkretnej historycznej interpretacji logiki nauki*. Wszystkie artykuły tego i następnego działu opublikowano w języku angielskim.

Dział zagadnień ogólnych rozpoczyna się od artykułu A. T. Grigorjana i L. A. Filatowej *Pięćdziesiąt lat radzieckiej nauki i techniki*, po nim następuje rozprawa P. M. George'a (India) *Niektóre podstawowe modele nauki widziane z historycznej perspektywy*. Trzy dalsze artykuły napisane zostały przez autorów polskich; są to: A. Gelli *Czy nauka może pomóc w poszukiwaniu wartości społecznych?*, J. Strzeleckiego *Ludzkość w 2000 r.* (jest to sprawozdanie z pierwszego kongresu futurologicznego, który odbył się w Londynie we wrześniu 1967 r.) i E. Olszewskiego *Społeczne znaczenie historii nauki i historii techniki*⁴.

Dział leibnizowski zawiera rozprawy: D. Turcka (NRF) *Pojęcie ruchu we wczesnej filozofii Leibniza i wpływ tego pojęcia na rozwój filozoficznej metody Leibniza* (ang.⁵), B. M. Kiedrowa (ZSRR) *„Monadologia” Leibniza a atomistyka* (ros.), P. Bollhagena (NRD) *Niektóre aspekty dzieła Leibniza wiążące się z teorią układów* (ang.) i A. P. Juszkiewicza (ZSRR) *Leibniz a podstawy rachunku różniczkowego i całkowego* (fr.).

Pierwszy wśród *Miscellaneów* jest artykuł W. Tatarkiewicza *Pierwszy Polak w historii estetyki* (mowa tu o K. M. Sarbiewskim) (fr.), po czym idą dwa artykuły włoskie: G. Arrighiego *Matematycy włoscy przy końcu średniowiecza i w okresie odrodzenia* (fr.) i V. Ronchiego *Nowa historia mikroskopii optycznej* (ang.). Wreszcie tom zamknięty jest obszernym artykułem J. G. Dorfmana (ZSRR) *Ewolucja struktury fizyki* (fr.) oraz doniesieniem A. Korcika (Polska) *O sylogizmach warunkowych w interpretacji starożytnych*.

E. O.

¹ Por. informacje o dwu poprzednich tomach „Organonu” w nrach 2/1967 (s. 434) i 1/1968 (s. 192) „Kwartalnika”.

² Siedem artykułów poświęconych tej rocznicy znalazło się już w poprzednim tomie „Organonu”.

³ Tytuły artykułów zamieszczonych w „Organonie” podano w polskim przekładzie.

⁴ Jest to skrócona wersja artykułu *Perspektywy rozwoju historii nauki i historii techniki w Polsce* ogłoszonego w nrze 2/1967 „Kwartalnika”.

⁵ W nawiasie podano język, w którym artykuł został opublikowany.